

ÚVOD

Téměř třicet let jsem stála u lidí ve chvílích, kdy už sami nemohli.

Téměř třicet let jsem se dotýkala lidské bolesti, strachu, samoty i posledních okamžiků života.

Za tu dobu jsem pochopila jednu důležitou věc – člověk si možná nebude pamatovat, co jste mu řekli, ale nikdy nezapomene, jak se vedle vás cítil.

Držela jsem ruce lidí, kteří odcházeli. Utírala slzy. Pomáhala vstát těm, kteří už nevěřili, že to dokážou. Smála se s nimi, když byl důvod k radosti, a někdy jen tiše seděla, když už nebylo co říct.

Viděla jsem krásu i bolest této práce. Viděla jsem únavu, nedostatek lidí, spěch i chvíle, kdy by člověk nejraději plakal. Ale především jsem poznala, jak obrovskou hodnotu má obyčejná lidská blízkost.

Tahle kniha není jen o mé práci.

Je o lidech, na které nechci zapomenout.

O příbězích, které ve mně zůstaly.

A o profesi, která si podle mě zaslouží mnohem větší úctu.

Je to moje zpověď z přímé péče.

Zpověď ošetřovatelky, která po téměř třiceti letech stále věří, že **i v té nejtěžší chvíli může být člověku největším lékem druhý člověk.**

KAPITOLA 1

První cesta do domova

Cesta byla asfaltová, poznamenaná časem. Tu a tam ji protínaly drobné praskliny a místy zely menší výmoly, jako by i ona sama vyprávěla svůj dlouhý příběh. Po obou stranách se tyčily majestátní lípy. Musely tam stát už celé desítky let. Jejich mohutné kmeny svědčily o mnoha prožitých jarech a jejich koruny vytvářely příjemný stín, který dodával místu zvláštní klid.

Byl nádherný květnový den. Ve vzduchu se mísila vůně rozkvetlých lip s čerstvě posečenou trávou a já si dodnes vybavuji, jak příjemně ten okamžik působil. Slunce hrálo tak akorát a kolem panovalo ticho, které nerušilo nic než zpěv ptáků.

Z jednoho z domů po levé straně mě pozoroval starší muž. Seděl u otevřeného okna a zdálo se, že si užívá krásného dne. Jeho vráscitá tvář působila vlídně a moudře. Když se naše pohledy setkaly, lehce mi pokynul hlavou. V tu chvíli jsem měla pocit, jako bychom se znali mnohem déle než jen několik vteřin.

„Jdu správně k domovu pro seniory?“ zeptala jsem se nejistě.

Muž se pousmál.

„Ano, jdete správně. Pokračujte ještě kousek rovně a potom odbočte doleva.“

Poděkovala jsem a vydala se dál. S každým krokem ve mně rostlo očekávání. Netušila jsem, co mě čeká, ale cítila jsem zvláštní směs zvědavosti a nervozity.

Po několika minutách se mezi loukou a polem objevila budova. Na okamžik jsem se zastavila. Před sebou jsem spatřila krásný žlutý dům, který působil téměř pohádkově. Nebyl okázalý, přesto měl něco, co okamžitě přitahovalo pozornost. Připomínal mi malý zámček přenesený do moderní doby.

Na oknech zářily truhlíky plné červených muškátů. Jejich květy oživovaly fasádu a dodávaly budově útulnost. Celé místo působilo upraveně, přívětivě a hlavně klidně. Už při prvním pohledu jsem měla pocit, že se zde lidé mohou cítit dobře.

Když jsem vstoupila prosklenými dveřmi dovnitř, ovnula mě příjemná vůně. Ve vzduchu se nesla vůně čerstvé kávy a ovocného koláče. Byla to vůně domova, bezpečí a pohody. Dodnes si na ni vzpomenu a okamžitě se mi vybaví ten den.

Ve vstupní hale jsem zahlédla starší paní v modré zástěře s drobným květinovým vzorem. Připomněla mi moji babičku. Seděla v pohodlném křesle a její bílé vlasy byly pečlivě učesané. Když si mě všimla, přátelsky se usmála.

„Koho hledáš, děvenko?“ zeptala se laskavým hlasem.

Její oslovení mě zahřálo u srdce.

„Hledám paní Gavandovou, vrchní sestru,“ odpověděla jsem.

Paní mi ochotně ukázala směr. Budova byla mnohem větší, než se zdála zvenčí, a bez její pomoci bych se v ní pravděpodobně snadno ztratila.

Přišla jsem ke dveřím kanceláře a jemně zaklepalá.

Po chvíli se otevřely.

Ve dveřích stála starší žena s tmavými vlasy. Výraznou tvář jí zdobila sytě červená rtěnka a za brýlemi se skrýval pozorný pohled. Na sobě měla dlouhý bílý plášť, který jí dodával autoritu. Brýle jí občas sklouzly po nose níž, ale ona si jich zjevně nevšímala.

Nejdříve si mě důkladně prohlédla od hlavy až k patě. Nebylo v tom nic nepříjemného, spíše profesionalita člověka, který je zvyklý rychle odhadnout druhé.

Potom lehce pokynula rukou.

„Pojďte dál.“

Po krátkém rozhovoru se vrchní sestrou si mě převzala zdravotní sestra. Měla na sobě modré sesterské šaty, krátké vlnité vlasy a působila sebejistě. Představila se jako Dana.

Na první pohled budila respekt. Její vystupování bylo rozhodné a profesionální. Bylo vidět, že přesně ví, co dělá, a že má ve své práci bohaté zkušenosti.

Společně jsme vyšly na chodbu.

Stěny byly přibližně do poloviny obložené tmavším dřevem, které prostoru dodávalo teplo a útulnost. Přestože šlo o zdravotnické zařízení, nepůsobilo chladně ani neosobně. Naopak. Velká okna vpouštěla dovnitř množství denního světla, které prostory krásně prozařovalo.

Ve velkých květináčích rostly zelené rostliny a barevné květiny. Pečlivě rozmístěné dekorace vytvářely příjemnou atmosféru a člověk měl pocit, že se nachází spíše v hotelu než v zařízení sociálních služeb.

Pod nohama se leskla čistá hnědá dlažba. Bylo vidět, že se o prostředí někdo s láskou stará. Podél chodeb stálo několik pohodlných křesel s měkkými přehozy ve veselých

barvách. V některých seděly babičky a dědečkové. Někdo si četl noviny, jiný se díval z okna nebo jen tiše odpočíval.

Pozorovala jsem je a přemýšlela o jejich životních příbězích. Každý z nich měl za sebou desítky let zkušeností, radostí i starostí. Každý nesl svůj vlastní příběh.

Výtahem jsme vyjely do druhého patra. Hned po vystoupení nás přivítala další žena.

S úsměvem ke mně natáhla ruku.

„Já jsem Všetečková.“

Její energické vystupování se nedalo přehlédnout. Byla hlasitější, živá a plná energie. Během několika minut mi ukázala celé oddělení a představila běžný chod práce.

Měla jsem s ní potom velmi příjemný vztah, mnohdy mě dala moc užitečné rady do života.

Přestože působila rázně, bylo zřejmé, že má své klienty ráda. Všimla jsem si, jak s nimi mluví, jak se na ně usmívá a jak ochotně reaguje na jejich potřeby. Bylo vidět, že svou práci nevykonává jen jako zaměstnání, ale že do ní vkládá kus sebe.

Obě ženy mě postupně provedly oddělením a trpělivě mi vysvětlovaly vše, co jsem potřebovala vědět. Nemusela jsem nic dělat, pouze pozorovat, naslouchat a vnímat atmosféru místa.

Když jsem odcházela domů, nesla jsem si s sebou zvláštní pocit. Nebyla to jen radost z nového pracovního místa. Bylo to něco hlubšího.

Měla jsem pocit, že jsem našla místo, kam patřím.

Cítila jsem, že práce s lidmi bude mít smysl. Že zde nebudu jen plnit pracovní povinnosti, ale že budu součástí jejich každodenních příběhů, radostí i starostí.

Cestou domů jsem se usmívala. V srdci jsem měla klid a jistotu, kterou člověk nezažívá často.

A právě tehdy jsem ještě netušila, jak významnou součástí mého života se toto místo v následujících letech stane.

KAPITOLA 2

Moje první denní služba na oddělení B pro ležící klienty

Zaměstnankyně, které končily noční směnu, mi hned po příchodu podaly ruku a představily se.

„Já jsem Jitka,“ řekla první.

„A já Štěpánka,“ přidala se druhá.

„Klidně mi tykej,“ usmála se Jitka.

Jitce mohlo být kolem pětatřiceti let. Byla maminkou tří dětí. Měla krásné dlouhé husté vlasy a působila velmi klidným dojmem. Mluvila pomalu a rozvážně, a už po několika minutách ve mně vzbuzovala pocit bezpečí a důvěry.

Bydlela nedaleko hradu Buchlov, kde si s manželem postavili krásný rodinný dům. Ráda jsem ji poslouchala, když vyprávěla o své zahradě, dětech nebo o tom, jak si svůj domov postupně zvelebovali. Bylo vidět, že svou rodinu miluje a je na ni právem pyšná.

Podmínky pod hradem nebyly zrovna jednoduché, i voda se musela vozit v cisterně a topilo se uhlím nebo dřevem. Když napadl sníh byl až po pás, takové to je, když bydlíte v horách.

Štěpánka byla naopak drobnější postavy, měla dospělé děti. Bydlela jen kousek od domova, často přicházela mezi prvními. Byla veselá, měla smysl pro humor a s ní nikdy nebyla nouze o dobrou náladu. Její manžel, kterého jsem občas vídala, působil stejně mile a přátelsky jako ona.

Až mnohem později jsem se dozvěděla, že jí zemřela dcera. Tato zpráva mě hluboce zasáhla. Teprve tehdy jsem si naplno uvědomila, že i lidé, kteří se navenek usmívají a roz-

dávají dobrou náladu, mohou v sobě nést bolest, kterou si většina z nás ani nedokáže představit.

Přesto Štěpánka nikdy nezahořkla. Ke klientům i kolegům se chovala laskavě a svou práci vykonávala s úsměvem. Často jsem si říkala, že někteří lidé by možná dokázali více ocenit obyčejné věci, kdyby si sami prošli těžkými životními zkouškami. Právě bolest nás někdy naučí vážit si toho, co jsme dříve považovali za samozřejmé.

Štěpánka se stala jedním z mých prvních a nejdůležitějších učitelů. Nejen v práci, ale i v životě.

Nikdy jsem nenašla odvahu zeptat se jí na všechno, co ji potkalo, ani na bolest, kterou musela její rodina prožívat. Některé příběhy si člověk nechává jen pro sebe a ostatní je mohou pouze tiše respektovat.

Štěpánka nikdy nezkazila žádnou legraci a s nadšením se zapojovala do všech bláznivých nápadů, které jsme si občas s kolegyněmi vymyslely. Když někdo přišel s nějakou novou myšlenkou, většinou byla mezi prvními, kdo se s úsměvem přidal.

Bylo mi tehdy teprve sedmnáct let a nabídka tykání pro mě znamenala projev důvěry a přijetí. Samozřejmě ne každá kolegyně mi tykání nabídla, ale nikdy jsem to nevnímala negativně. Mnohé z nich mohly být věkem mojí maminkou nebo dokonce babičkou.

Když jsme si předávaly službu, ozval se z jednoho pokoje hlas:

„Jsem pokakaná! Pojdte mě přebalit! Honem!“

Nepříjemný zápach byl cítit až na sesternu.

Jakmile jsem vstala ze židle s tím, že půjdu pomoci, zastavila mě Jitka.